

उज्ज्वल भारत

2 वर्ष

यश आणि उपक्रम

ऊर्जा मंत्रालय, कोळसा आणि नवीन आणि नूतनीकरण करण्याजोगी ऊर्जा

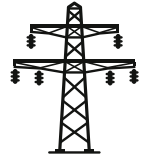
भारत सरकार

मे 2016

महत्वाकांक्षा विकसित करणे नवीन उंची गाठणे

माननीय पंतप्रधान, श्री नरेंद्र मोदी यांच्या उज्ज्वल भारताचे स्वप्न पूर्ण करण्यासाठी अभूतपूर्व यश मिळविणे

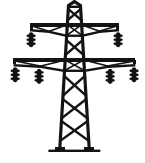
1

ऊर्जा क्षेत्रातील सर्वाधिक व्यापक सुधारणा, उज्ज्वल डिस्कॉम एश्योरेंस योजना (उदय) DISCOMs कार्यवाही

2

₹ 1 लाख कोटी रुपयांचे UDAY रोखे जारी

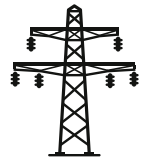
3

7,108 विद्युतीकरण नसलेल्या गावांचे 2015-16 मध्ये विद्युतीकरण. मागील 3 वर्षांत 37 टक्क्यांपेक्षा जास्त

4

चालू परंपरागत वीज क्षमतेच्या जवळ एक पंचमांश (46,543 मेगावॉट) विजेची 2014 -16 या दोन वर्षांच्या कालावधीत भर घातली

5

2012 ते 14 मध्ये ४६ कोटी कि.मी. च्या तुलनेत सुमारे 69 कोटी कि.मी. प्रेषण लाइन्स 2014 ते 16 मध्ये टाकल्या

6

2.1 टक्के ही सर्वात कमी ऊर्जा तूट 2015 ते 16 मध्ये, तर 2008 ते 09 मध्ये ती 11.1 टक्के होती.

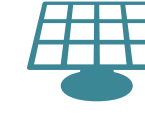
7

सुमारे ₹ 3.44 लाख कोटी रुपयांचा संभाव्य महसूल कोळसा खाणी असलेल्या राज्यांना पारदर्शक कोळसा लिलावातून व वाटपातून मिळाला

8

7.4 कोटी लाख टनाची कोल इंडियाची 2014 ते 16 या एक ते दोन वर्षांच्या कालावधीतील कोळसा उत्पादनातील वाढ.

9

2014 पासून 4,132 मेगावॉट सौर ऊर्जा क्षमतेतील वाढ 157 टक्के होती

10

2015 ते 16 मध्ये ₹ 423 मेगावॉट ही सगळ्यात जास्त वाढ वार्यापासून मिळणार्या ऊर्जा क्षमतेत झाली

11

9 कोटी LED दिवे 2015 ते 16 मध्ये UJALA अंतर्गत वितरीत केले गेले. ते 150 पटीने जास्त आहेत. 2013 ते 14 मध्ये ते केवळ 6 लाख होते.

12

2015 ते 16 मध्ये ₹ 1.472 सौर पंप बसवले गेले. या कार्यक्रमाची 1991 मध्ये सुरुवात झाल्यानंतर बसवलेल्या एकूण सौर पंपांपेक्षा सर्वात जास्त.

13

जास्त पारदर्शकता आणि जबाबदारीसाठी मोबाइल अनुप्रयोग

ग्रामीण विद्युतीकरण (GARV) ग्रामीण विद्युतीकरण ट्रॅक अनुप्रयोग विद्युत प्रवाह अनुप्रयोग रिअल टाइम वीज किंमत आणि उपलब्धता यांचे निरीक्षण करण्यासाठी

उन्नत ज्योती परवडणारे LED दिवे सर्वासाठी (UJALA) अनुप्रयोग एलइडी दिव्यांच्या वितरणाचे निरीक्षण करण्यासाठी

24 X 7 परवडणारे पर्यावरणाला अनुकूल 2019 पर्यन्त सर्वांना ऊर्जा

मिशन

न जोडलेल्यांना जोडणे

स्वस्त

24 X 7 सर्वांना ऊर्जा

पर्यावरणाला अनुकूल

न जोडलेल्यांना जोडणे

वीज नसलेल्या
18,452 गावांना
1 एप्रिल 2015
रोजी पर्यंत वीज पुरविणे

“आता ही टीम इंडियाची पवित्र प्रतिज्ञा आहे. 125 कोटी देशबांधवांना विजेचे खांब, विजेच्या तारा आणि वीज 18,500 गावांना पुढील 1,000 दिवसांच्या आत आत उपलब्ध करून देण्यात येईल.”

- माननीय पंतप्रधान नरेंद्र मोदी
यांनी १५ ऑगस्ट, २०१५ रोजी सांगितले

दीनदयाळ उपाध्याय ग्राम ज्योती योजने
(DDUGJY) अंतर्गत कार्यवाही केली

7,108

सुरुवातीचे उद्दिष्ट होते 2,800 गावे, असे
तरीदेखील 2015-16 मध्ये 7,108 गावांचे विद्युतीकरण केले,

40%

गांवे
आधीपासूनच
जोडलेली

गर्व

ग्रामीण विद्युतीकरणाचा पाठपुरावा करणे
पारदर्शकतेसाठीच्या शोधात सातत्य

ग्रामीण विद्युतीकरण (GARV)
नागरिकांना ग्रामीण विद्युतीकरणाचे
निरीक्षण करण्यात मदत
करण्यासाठी मोबाइल अनुप्रयोग
विकसित

www.garv.gov.in

अंधाराकडून प्रकाशाकडे

नुओन गाव, बिहार

निवासी श्री अखिलेश कुमार सिंह गावात वीज नव्हती तेव्हाच्या समस्या सांगतात. “उन्हाळ्यामध्ये, दिवसा स्त्रिया व लहान मुले घरी उष्णतेच्या लाटांच्या दुष्परिणामाला तोंड देत. शिवाय, गावातील काळोख असलेल्या भागात रात्री धोका असे. मुले रात्री ‘दिम्भी’ किंवा रॉकेलचे दिवे अभ्यासासाठी वापरत. तथापि, या सर्व गोष्टी गावात वीज आल्यामुळे बदलल्या आहेत. आता गावातील लोक उष्णतेस रोखण्यासाठी पंखा वापरतात, रात्रीच्या सुरक्षेत सुधारणा झाली आहे, आणि मुले आता एलईडी दिव्यांखाली अभ्यास करू शकतात. पीठ गिरण्या व मोटर्स देखील आता गावात वापरल्या जातात.”

बदुआरा गाव, उत्तर प्रदेश

एक आनंदी रहिवासी सांगतो, “मी माझ्या जन्मापासून येथे राहिलो आहे. वीज 1.5 महिन्यांपूर्वी आली. यापूर्वी काहीही घडले नव्हते. अनेक अधिकारी आले आणि आश्वासने दिली पण परत आलेच नाहीत. आम्ही प्रकाशासाठी आधी रॉकेल वापरत होतो. आम्ही आता हात पंप, पीठच्या जात्यापासून मुक्त होऊ. वीज शेतात पोहोचेल. मुले रात्री अभ्यास करू शकतील. आता आमच्यासाठी ही एक चांगली सोय झाली आहे.”

24 X 7 'सर्वांसाठी वीज'

कोळसा: कोळसा खाणीपासून ते वीज संयंत्रापर्यन्त

31 कोळसा खाणींचा

पारदर्शक ई-लिलाव आणि

204 पैकी **43** कोळसा

खाणींचे वाटप

सर्वोच्च न्यायालयाने

2014 मध्ये रद्द केले

कोळसा खाणी

असलेल्या राज्यातून

मिळणारा संभाव्य

महसूल सुमारे

₹ 3.44 लाख कोटी

आहे.

2014 मध्ये दोन तृतीयांश

ऊर्जा प्रकल्पांमध्ये

केवळ सात दिवस

पुरेल एवढा कोळसा उपलब्ध होता.

आज एकाही वीज प्रकल्पात असा प्रकार

नाही. सरासरी पंचवीस पेक्षा जास्त

दिवसांसाठीचा कोळसा उपलब्ध असतो.

कोळसा वाटप देखरेख

प्रणाली (CAMS) हे

पोर्टल कोळसा दराची,

त्याची लहान आणि मध्यम

ग्राहकांसाठी असलेली उपलब्धता

आणि वापर या संबंधीच्या माहितीतील

पारदर्शकतेला प्रोत्साहन

देण्यासाठी तयार केले आहे.

शोध:

2012 - 14 मध्ये ड्रिलिंग शोध

12.6 लाख मीटर होता, त्याच्या

तुलनेत 2014 - 16 मध्ये शोध

ड्रिलिंग मध्ये 44 टक्के वाढ होउन ते

18.2 लाख मीटर झाले आहे.

खाण विकास:

जमीन संपादनाचे काम दोन

एकर जमीन दिल्यास नोकरी

देण्याच्या आकर्षक ऑफरमुळे

यशस्वी झाले आहे

खाणकाम:

कोल इंडियाचे उत्पादन दुप्पट करून ते 2020 पर्यन्त
100 कोटी टन करायचे आहे.

2015 - 16 मध्ये 53.60 कोटी टन उत्पादन प्राप्त केले.

7.4 कोटी टनाची सर्वाधिक वाढ 2 वर्षांच्या

कालावधीत झाली.

2014 - 16 मध्ये वार्षिक सरासरी वाढ 7.7 टक्के

झाली. याच्या तुलनेत 2010-14 मध्य

फक्त 1.8 टक्के वाढ झाली होती.

गुणवत्ता:

आता 100 बारीक कोळसा ऊर्जाप्रकल्पांसाठी

3.7 पासून 15 कोटी टन वॉशर क्षमता

2017 ते 18 पर्यन्त चौपट करायची आहे.

कोळशाचा तृतीय पक्ष नमूना

**झोपलेला बलाढ्य
कोल इंडिया
जागृत झाला आहे**

कोळसा काढणे:

नवीन रेल्वे डबे आणि रेल्वेलाइन्स मध्ये गुंतवणूक,
आधुनिकीकरण आणि यांत्रिकीकरणातून कोळसा उत्तम
प्रकारे काढता येईल.

कोल इंडिया, रेल्वे आणि ओडिशा, झारखंड आणि
छत्तीसगड या कोळसा उत्पादन करणार्या राज्यातील
सरकार यांच्यामध्ये पायाभूत सुविधा निर्मिती मजबूत
करण्यासाठी एमओयूज करण्यात आले. (MOUs)

परिणाम:

कोळशाची आयात कमी केल्यामुळे

2015 -16 ₹ 24,000 कोटी

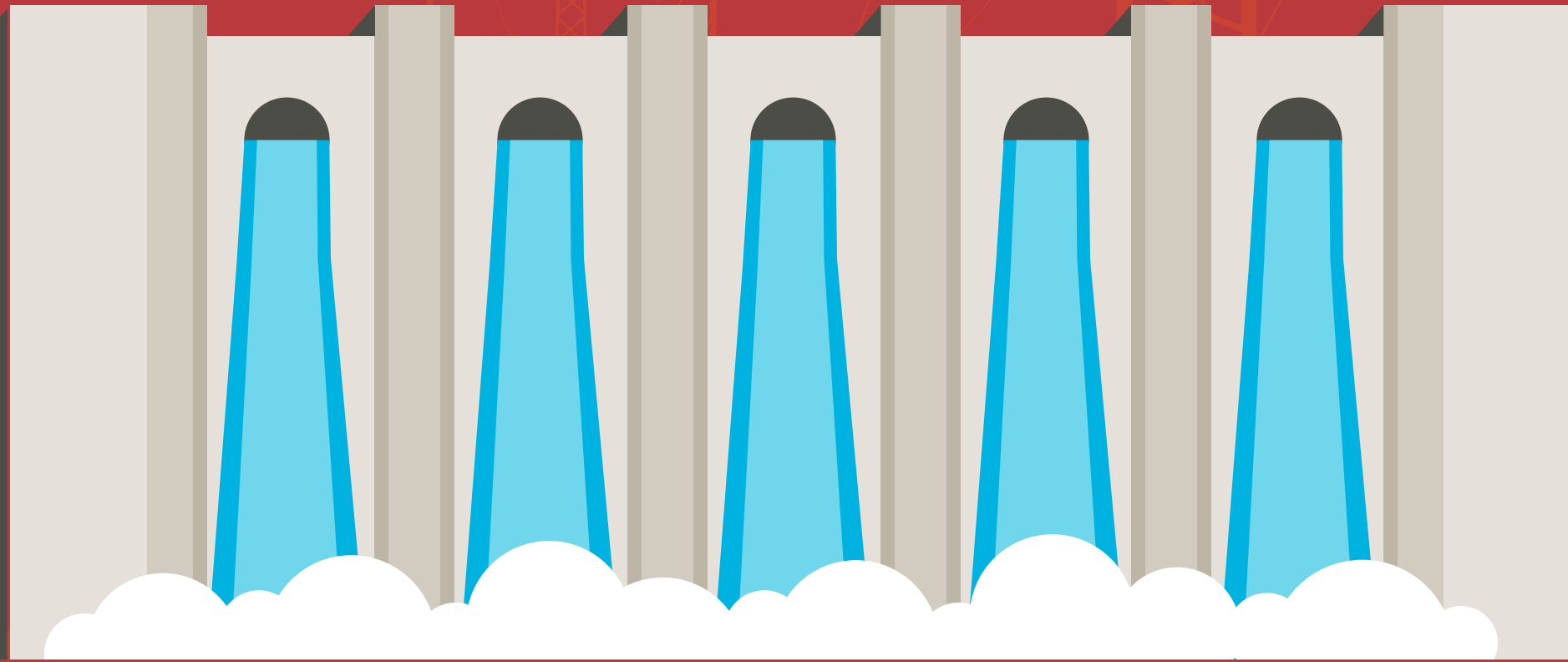
परकीय चलनाची बचत झाली.

2016 - 17 मध्ये 40,000 कोटी

परकीय चलनाच्या बचतीचे

लक्ष्य आहे.

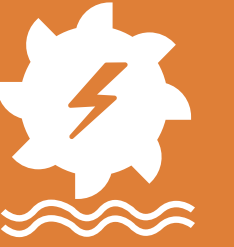
जलविद्युत ऊर्जेचे पुनर्भरण

पाणी पुन्हा वाहते: इशान्य भारताला स्वच्छ ऊर्जा मिळेल याची खात्री करण्यासाठी आर्थिक पुनर्रचना करून 1200 मेगावॉट तिस्ता जलविद्युत प्रकल्प कार्यान्वित करण्यात आला.

ऊर्जा मंत्रालयाच्या अंतर्गत आर्थिक संस्थांनी ऊर्जा प्रकल्प करण्यासाठी दीर्घकालीन कर्ज देण्याचे ठरविले आहे जे, विशेषतः जलविद्युत प्रकल्पाला मदत करेल. पायाभूत सुविधा निर्मिती मजबूत करण्यासाठी एमओयू करण्यात आला.

जलविद्युत प्रकल्पाला
प्रोत्साहन देणासाठी त्याच्या
दराचे धोरण ठरविणे

जलविद्युत प्रकल्पाला प्रोत्साहन
देण्यासाठी 2022 पर्यंत स्पर्धात्मक
लिलावातून सूट देणे

जलविद्युत प्रकल्पांच्या विकासातील
अडचणी सोडविण्यासाठी जास्त भांडवली
खर्च, पुनर्वसन व पुनःस्थापन,
भूविज्ञान व विकासावस्था यावर
विचार करून.

वितरण परवानाधारकांना
दीर्घकालीन पीपीए 35 वर्षांनंतर
पुढील 15 वर्षे कालावधीसाठी
वाढविण्यास परवानगी देणे
राज्यांचा जलविद्युत प्रकल्पांना
प्रोत्साहन देण्यात लाभ व्हावा म्हणून
राज्य व ग्राहक यांच्यासाठी
कमी दर ठेवणे

ऊर्जा जनित्रांसाठी
दिवसाच्या वेळेवर दर
मर्यादा घालण्यास
परवानगी दिली
जलविद्युतद्वारा ऊर्जा परिसीमा
विस्ताराला प्रोत्साहन
देण्यासाठी

जलविद्युतलाजलविद्युत
नवीकरणीय खरेदी बंधनातून
(आरपीओ) वगळले आहे
ग्राहकांसाठी जलविद्युत
ऊर्जा अधिक आकर्षक
करण्यासाठी

विकासकला घसारा दरात
लवचिकता आणण्यासाठी
परवानगी देणे
सुरुवातीच्या वर्षात
कमी दर ठेवणे

गॅस संयंत्रांना पुनर्जीवित करणे

भारतात गॅस आधारित एकूण 29 ऊर्जा प्रकल्प आहेत व त्याची क्षमता 24,150 मेगावॉट वीज निर्मितीची आहे, त्यापैकी 14,305 मेगावॉट ग्रीड-कनेक्ट क्षमतेतून घरगुती गॅस पुरवठा होत नाही

2014 मध्ये 11,717 मेगावॉट क्षमतेची बंद पडलेली संयंत्रे पारदर्शक ई-लिलाव प्रक्रियेच्या माध्यमातून वायूरूपात पुनःरूपांतरित करून द्रवरूप नैसर्गिक वायूत (RLNG) पुनर्जीवित करण्यात आली

आंध्र प्रदेश, कर्नाटक, केरळ, तामिळनाडू, तेलंगणा आणि पुडुचेरी यांना वायुवर आधारित ऊर्जा - प्रकल्पांपासून वाढीव निर्मितीद्वारे फायदा झाला

- विशेषतः उन्हाळ्यात जेव्हा विजेची मागणी वाढलेली असते आणि दक्षिण भारतात प्रेषणाच्या मर्यादेमुळे विजेची कमतरता असते तेव्हा मदत करतात

पारेषण:

एक राष्ट्र, एक ग्रिड, एक किंमत

50,215 ckm प्रेषण लाइन्स 2014-16 मध्ये टाकण्यात आल्या, मागील 2012 - 14 या दोन्ही वर्षात सर्वात जास्त 1.5 पटीने 33.855 ckmने जास्त.

2014 16 मध्ये उपकेंद्र क्षमता 1,28,403 MVA ने वाढली. दोन वर्षांच्या कालावधीतील सर्वोच्च वाढ

दक्षिण भारतात (आंध्र प्रदेश, कर्नाटक, केरळ, तामिळनाडू, तेलंगणा आणि पुडुचेरी) प्रेषण क्षमतेत 71 टक्के वाढ. 2013-14 मध्ये 3.450 मेगावॉट पासून 5.900 मेगावॉट. येत्या ३ वर्षात 18.400 MVA ने म्हणजे याच्या 5 पटीने वाढ करायची आहे

पॉवर ग्रीडने सुमारे ₹ 30,300 कोटी किंमतीचे अनेक प्रकल्प 2015-16 मध्ये सुरु केले आहेत. 39 टक्के वाढीची नोंद झाली आहे

₹ 1 लाख कोटी किंमतीचे प्रकल्प 2015-16 मध्ये सुरु केले आहेत

उदय ऊर्जा सुधारणा

उज्ज्वल डिस्कॉम एश्योरेंस योजना ऊर्जा क्षेत्रातील सर्वात व्यापक सुधारणा आहे

डिस्कॉम ऊर्जा मूल्य शृंखलेतील सगळ्यात कमकुवत दुवा आहे दरवर्षी 60,000 कोटी नुकसान आणि कर्ज जमा रुपये 4.3 लाख कोटी.

भूतकाळ, वर्तमानकाळ आणि भविष्यात डिस्कॉम समस्येबद्दल कायमचा उपाय आर्थिक आणि चलनातली कार्यक्षमता सुधारणा डिस्कॉम माध्यमातून कार्यवाही पूर्ण करण्यात आली।

भूतकाळ

राज्याने कर्ज स्वीकारणे
जास्त नुकसान

वर्तमानकाळ

आर्थिक कार्यक्षमता
कार्यकारी कार्यक्षमता
विजेचा कमी खर्च

भविष्यकाळ

अर्थसंकल्पीय
शिस्त
स्मार्ट पायाभूत
सुविधा

सशक्त आणि जीवंत डिस्कॉम

भारत उदय

1 लाख कोटी रुपयांचे उदय रोखे 2015 -16 मध्ये जारी

18 राज्ये आणि
1 केंद्रशासित
प्रदेश यामधील

10 राज्यांनी
आधीच करारावर
सह्या केल्या आहेत

8 राज्ये आणि
1 केंद्रशासित प्रदेश
यांनी यात
सामील होण्याचे
मान्य केले आहे

सर्वासाठी वीज आकार धोरण

सूक्ष्म ग्रीड माध्यमातून
दुर्गम गावांमध्ये वीज

ठरवलेल्या विकल्पमार्गातून
सर्वांना २४ x ७
वीज पुरवठा

वाँशरीने नाकारलेल्या
माध्यमातून कोळसा
खाणीजवळ स्वस्त वीज

अंत्योदय शेवटच्या माणसाची सेवा करणे

दीनदयाळ उपाध्याय ग्राम
ज्योती योजना (DDUGJY)
ग्रामोदयापासून भारत
UDAY पर्यन्त

एकात्मिक ऊर्जा विकास योजना
(IPDS) शहरात स्मार्ट पायाभूत
सुविधांसाठी

उर्वरित 18,452 विद्युतीकरण न झालेल्या गावांचे
विद्युतीकरण करणे (1 एप्रिल, 2015)

ग्रामीण घरे आणि लघु आणि कॉटेज उद्योगांना
24 x 7 वीज पुरवठ्यासाठी फीडरचे विलगीकरण

नवीन ट्रान्सफॉर्मर्स आणि शेवटच्या मैलासाठी
पायाभूत सुविधा सुधारणा

दुर्गम गावातसुद्धा वीज: ग्रीड शिवाय आणि सूक्ष्म ग्रीड

डिस्कॉमची सौर प्रतिष्ठपने स्वच्छ आणि
पर्यावरणपूरक ऊर्जेसाठी प्रोत्साहन

₹ 75,893 कोटीचा खर्च.

₹ 73,960 कोटीचे मंजूर प्रकल्प.

घरी स्मार्ट मीटर आणि खराब न करता
येणारे मीटर

शहरी भागात पायाभूत सुविधा अद्ययावत करणे ज्यात
व्यापक उप पारेषण व वितरण यांचा समावेश आहे

दाट लोकवस्तीच्या भागात भूमिगत केबल्स आणि
भौगोलिक माहिती उप केंद्र

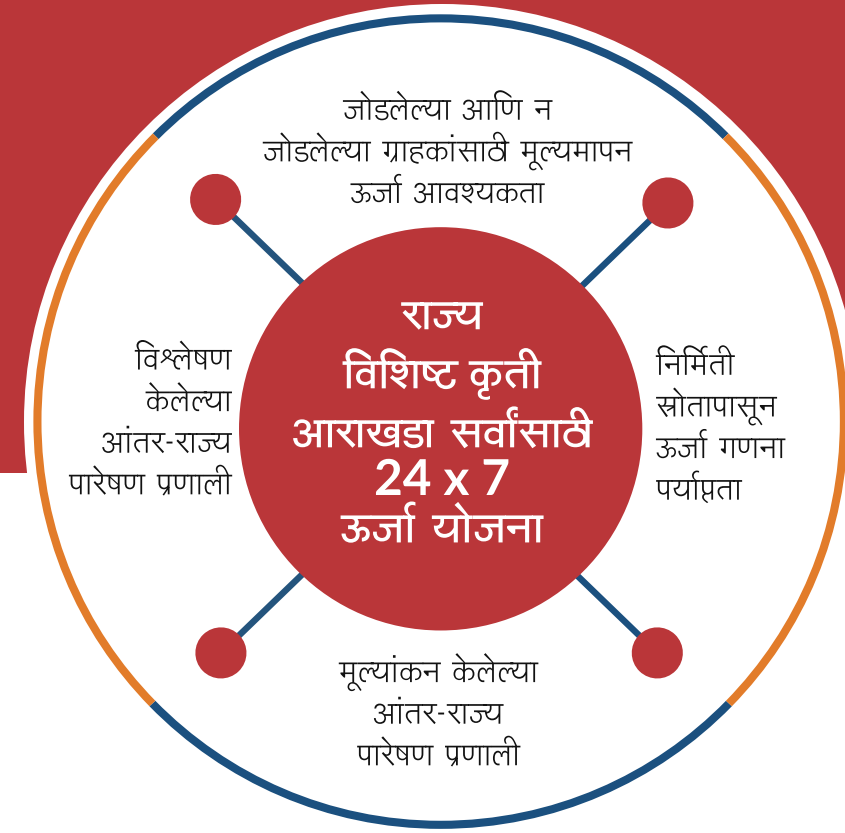
चांगल्या ग्राहक सेवांसाठी
आयटी अंमलबजावणी

सौर पॅनेल लावणे यात छतावर सौर पॅनेल बसवणे
याचासुद्धा समावेश आहे

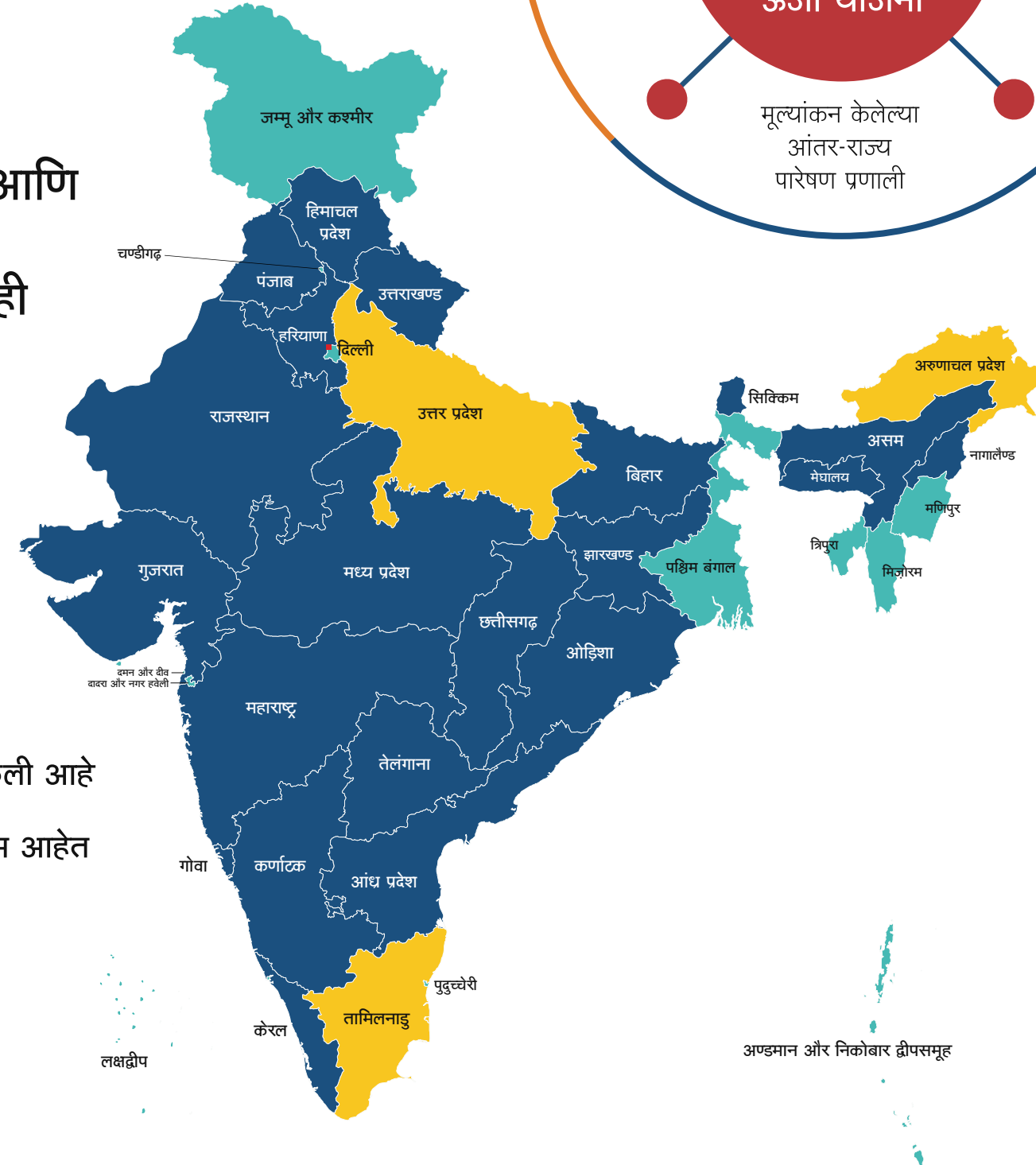
₹ 65,424 कोटीचा खर्च.

₹ 56.295 कोटी रुपयाचे मंजूर प्रकल्प

सहकारी संघराज्यवाद

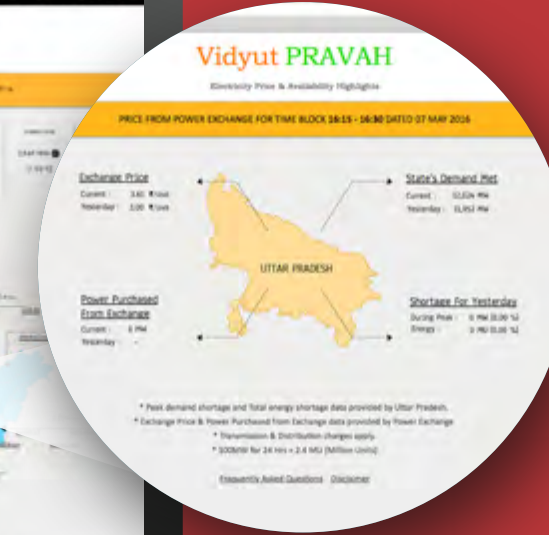
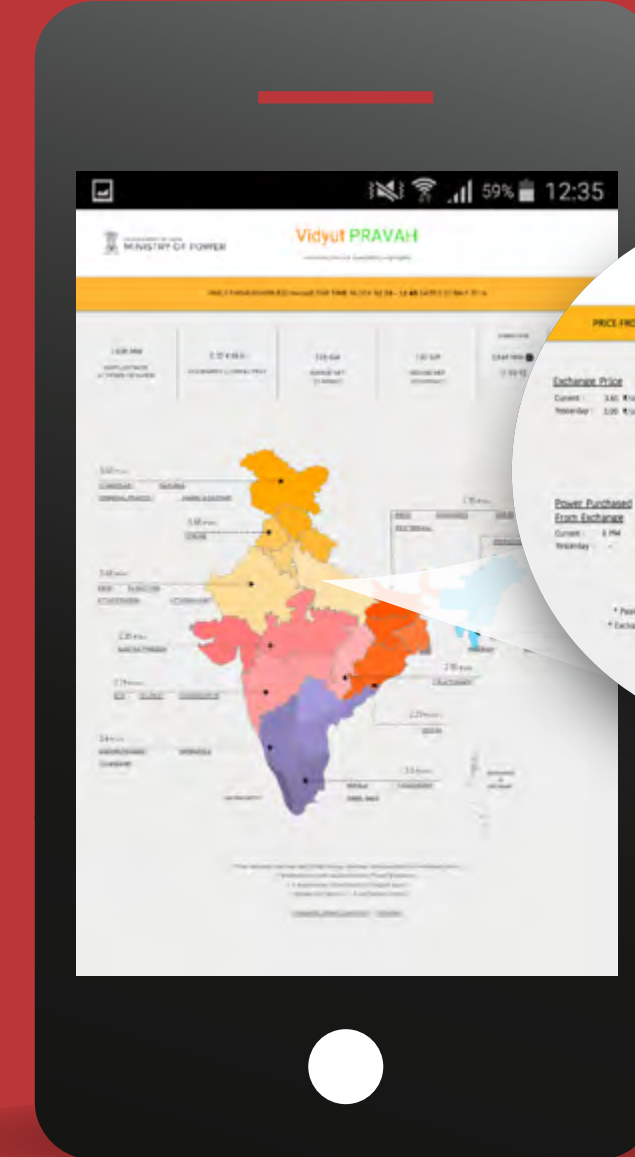
■ 21 राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांनी सही केली आहे

■ 12 अधिकांनी योजना तयार केली आहे

■ 3 योजना अंतिम आहेत

विद्युत प्रवाह नागरिक सक्षमीकरण

वीजेची किंमत आणि उपलब्धता याची वास्तविक वेळेवरील माहिती अनुप्रयोगावर उपलब्ध आहे

माहिती देऊन नागरिकांचे सक्षमीकरण

राज्य सरकारांना जबाबदार केले

www.vidyutpravah.in

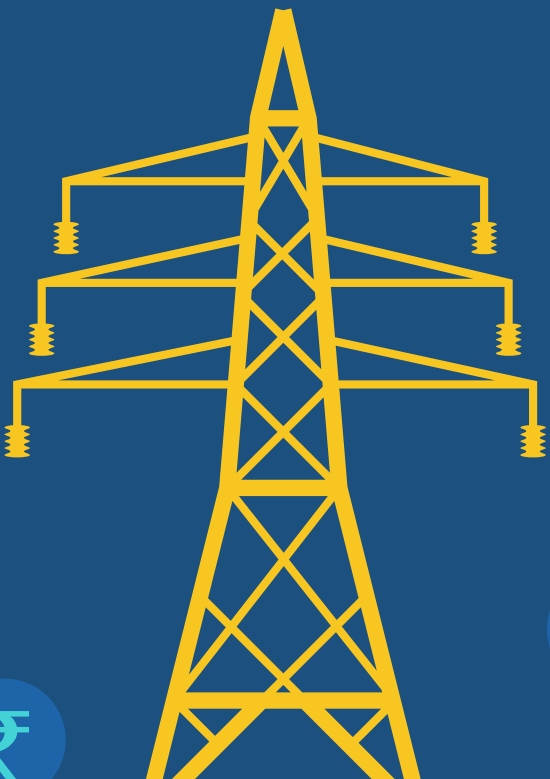
Piyush Goyal
@PiyushGoyal

Follow

At this moment, 3,948 MW of surplus power available at Rs. 2.87/unit. Check status in your State at vidyutpravah.in

ऊर्जा परवडण्याजोगी करणे

आकार धोरण

परवडणारे दर
सुनिश्चित करण्यासाठी
कार्यक्षमता

₹

विद्यमान
वीज कंपनीच्या
विस्तार माध्यमातून
ग्राहकांचा वीज
खर्च कमी करणे

मागणी नसलेल्या विजेच्या
विक्रीतून झालेला फायदा एकूण
ऊर्जा खर्च कमी करण्यासाठी
सामायिक करणे

“टाइम ऑफ डे” मीटरने
मोजणे सक्षम करण्यासाठी
स्मार्ट मीटर लवकर बसवणे,
चोरी कमी करणे आणि
नेट-मीटरने मोजण्याची
परवानगी देणे

पारेषण प्रकल्प कमी
किमतीत जलद पूर्ण
करण्याची खात्री
करण्यासाठी स्पर्धात्मक
बोली प्रक्रिया माध्यमातून
विकसित करणे

संपूर्ण भारतात
वीज देण्यासाठी
पारेषण क्षमता तयार
करणे व विजेचा खर्च
कमी करणे

अल्पकालीन उर्जेची
गरज अनिवार्य आहे,
व ती राज्याने लिलावाच्या
माध्यमातून खरेदी करणे
आवश्यक आहे

उद्दय

डिस्कॉम अडचणी नष्ट करणे

डिस्कॉमची हानी कमी करून ऊर्जेचा संभाव्य खर्च कमी करणे

कर्ज सेवा खर्च कमी करण्यासाठी सरासरी 8 ते 12 टक्के व्याजदराने डिस्कॉमची कर्जे घेणे

एकत्रित व्यावसायिक आणि तांत्रिक (AT&C) नुकसान कमी करण्यासाठी कार्यान्वयीन कार्यक्षमता

- मीटरने मोजण्यातून व नुकसानाकडे लक्ष देण्यातून बिलिंग मधील कार्यक्षमता सुधारणे
- इन्फ्रा क्षमतेची वाढ व स्मार्ट मीटर
- सार्वजनिक सहभागातून निधी गोळा करण्याची कार्यक्षमता सुधारणे

संयंत्रावरील भार घटक वाढवून प्रति युनिट स्थिर खर्च कमी करणे

कार्यक्षमतेत सुधारणा करून होणार्या जल लाभातून नेहमीच्या व्यावसायिक परिस्थितीत 2018 ते 2019 पर्यन्त संभाव्य बचत करणे

थर्मल भरारी घेत आहे

दर आणि

चोरी कमी करण्यासाठी देशांतर्गत कोळसा पुरवठा वाढवणे

कार्यक्षम निर्मिती

केंद्रातील घरगुती कोळसा वापर लवचिकतेमुळे DISCOMs चा कोळश्याचा खरेदी खर्च, ऊर्जा निर्मिती खर्च कमी होऊ शकतो

कोळसा संबंध

नाबार्डच्या 2.3 cr. टनाच्या सुसूत्रीकरणामुळे दरवर्षी वाहतूक खर्चाचे ₹ 1,371 cr. वाचले

कोळसा किंमत

एकूण ऊष्मांक मूल्यावर आधारित सुसूत्रीकरण (GCV) योग्य दर स्थिरीकरणासाठी

सौर आकार 2010 मध्ये ₹ 16 ते 18 प्रति युनिट होते, त ₹ 4.34-4.67 पर्यन्त कमी केले (तेलंगणातील शेवटच्या बोलीनुसार)

नॅशनल थर्मल पॉवर कॉर्पोरेशन (एनटीपीसी) आणि भारतीय सौर ऊर्जा महामंडळाची (SECI) वीज वापरून सौर ऊर्जा खरेदीत विरोधी पक्षाचा धोका कमी केला

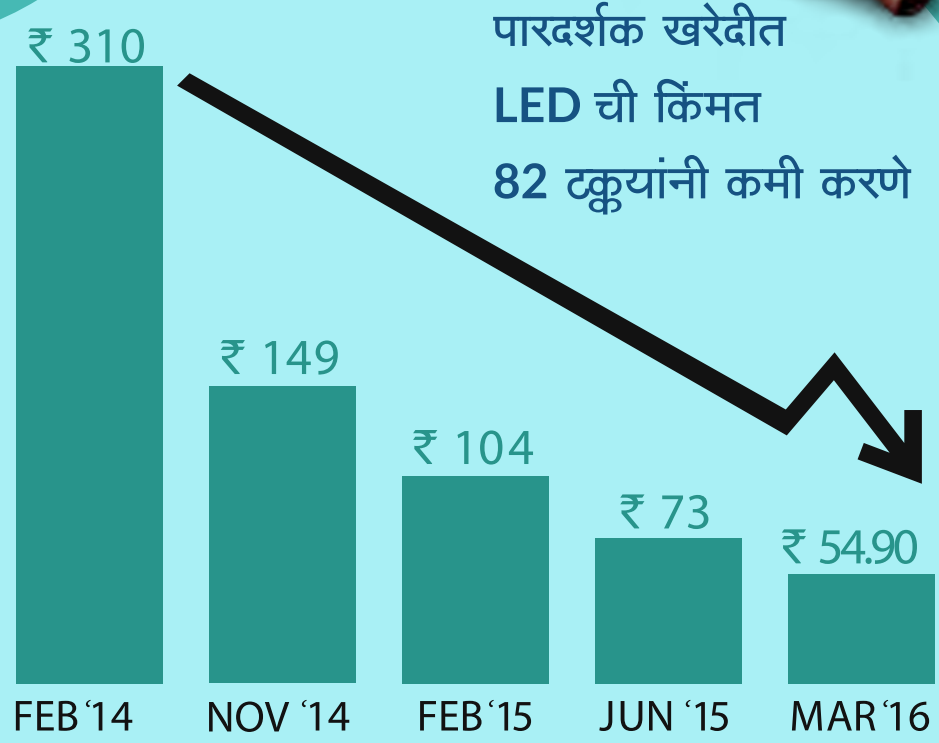
पर्यावरण खात्याकडून लवकर मंजूरी मिळणे शक्य व्हावे म्हणून सौर श्वेत श्रेणीतून हरित श्रेणीत वर्गीकरण करणे

अक्षय ऊर्जा प्रकल्पात बँक आर्थिक सोयीमध्ये प्राथमिकता क्षेत्रातील कर्ज अटीचा समावेश आहे

अक्षय ऊर्जा सहज शक्य

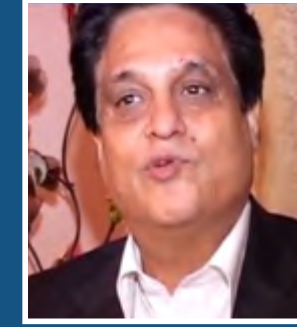
भारताने एलईडीच्या (LED) माध्यमातून जगाचे नेतृत्व केले

- भारताने प्रधानमंत्री उजाला योजनेतून UJALA (Unnat Jyoti by Affordable LEDs for All) जागतिक एलईडी बल्ब बाजारात अव्वल स्थान मिळवले
- जगातील सर्वात मोठे LED बल्ब वितरण कार्यक्रम. 10 कोटी बल्ब वितरित
- 2019 पर्यन्त 77 कोटी ऊर्जा कार्यक्षम बल्ब बदलणे
- जास्त मागणी असलेल्या काळात सुमारे 20,000 मेगावॉट भार मागणी कमी करणे
- ग्राहकांची बिले ₹ 40,000 कोटीने कमी करणे.
- रस्त्यावरील प्रकाशाच्या राष्ट्रीय कार्यक्रमांतर्गत रस्त्यावरील परंपरागत ₹ 5 कोटी बल्ब बदलणे (SLNPU)

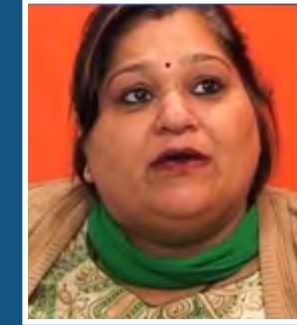
कमी किंमतीत वॉटेज 7 वॉट पासून 9 वॉट पर्यन्त वाढवणे

उजालावर लक्ष ठेवा

विपिन आनंद,

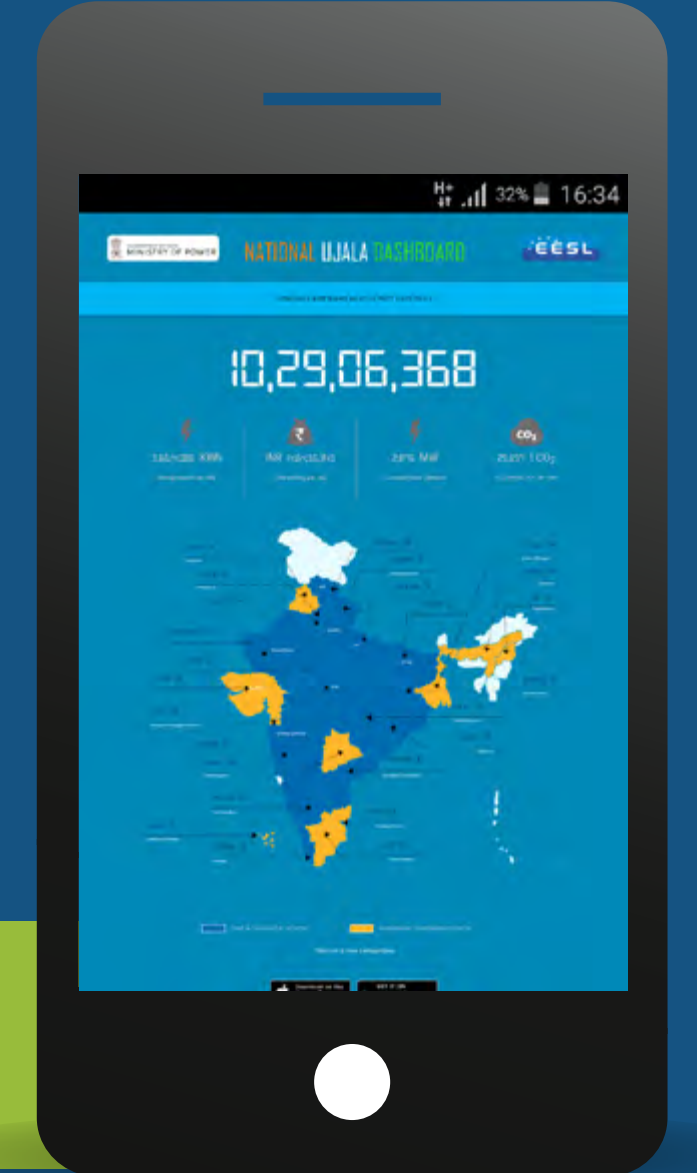
“आधीचा बल्ब लवकर खराब होत होता, 50 वॉट वीज वापरायचा. नंतर आम्ही CFL वापरला तो 12 वॉट चा होता. आता आम्ही LED वापरतो. तो 7 वॉट चा आहे. मला त्याचा आर्थिक फायदा झाला आहे.”

चारू मदन,

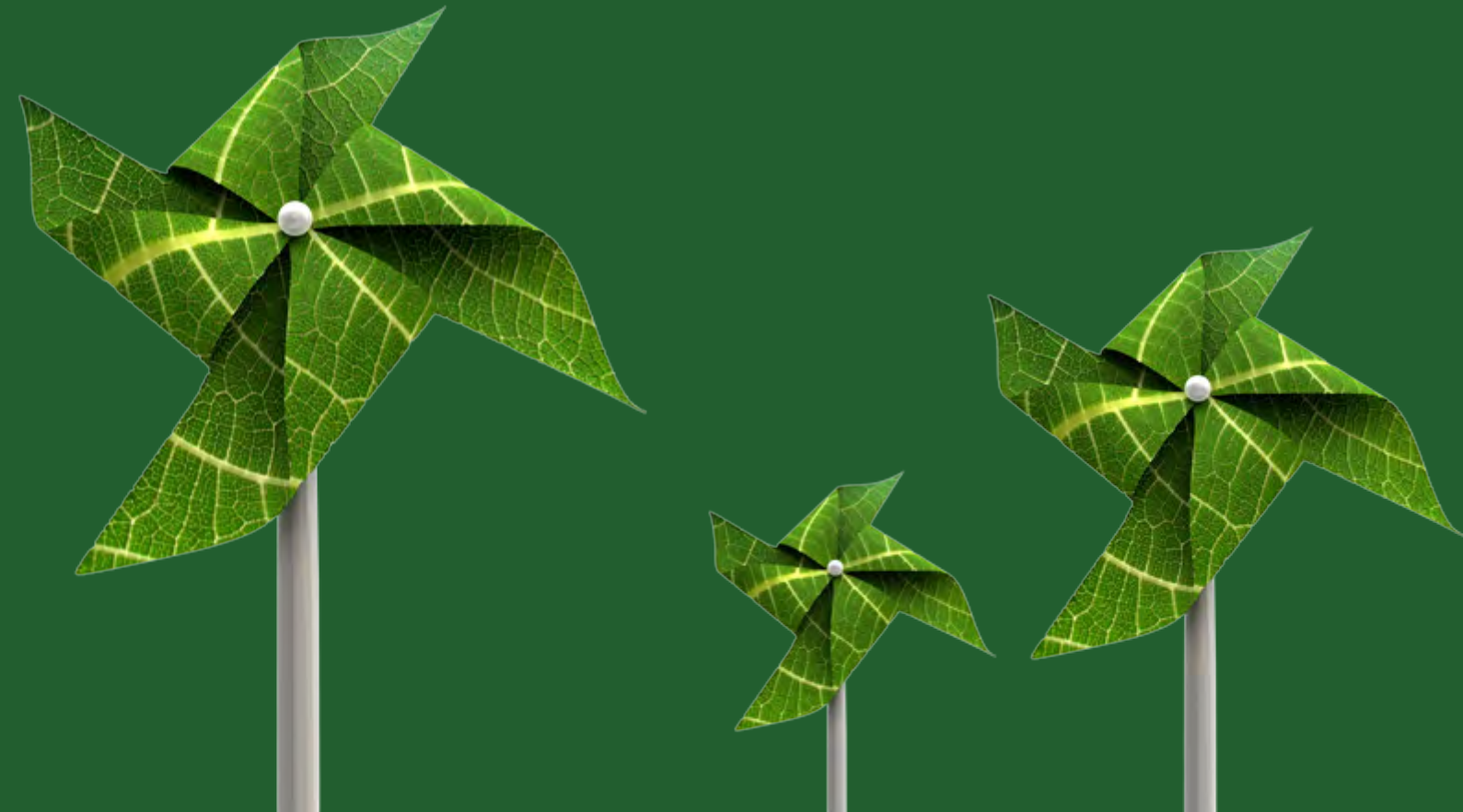
“मी एक शिक्षिका आणि गृहिणी आहे. मी याआधी वीज बिले भरण्यासाठी जात असे, तेव्हा ते महाग असे. आम्ही LED बल्ब लावल्यापासून आम्हाला फायदा झाला आहे.”

UJALA चे निरीक्षण करण्यासाठी मोबाइल अनुप्रयोग

www.ujala.gov.in

भारताचे श्रद्धातत्त्व पर्यावरण अनुकूल ऊर्जा

“भारताने अपारंपरिक ऊर्जा उत्पादनात मेगावॉट पासून गिगावॉटपर्यन्त विकास केला आहे”

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी

जगातील स्वच्छ ऊर्जेची राजधानी

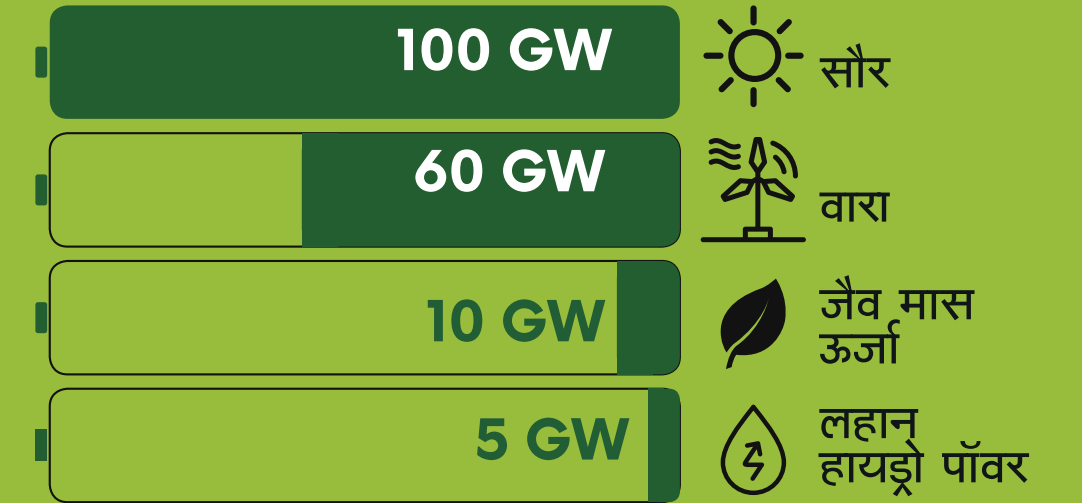
एकूण अक्षय क्षमता 5 पेक्षा

जास्त पटींनी वाढवून ती

2014 मध्ये 32 गिगावॉट पासून

2022 पर्यंत 175 गिगावॉट

वाढवायची आहे

भारतात जगातील सर्वात मोठा अक्षय ऊर्जा विस्तार कार्यक्रम सुरू आहे

पॅरिस मध्ये COP 21 येथे 195 देशांमध्ये हवामान बदलाचा करार करण्यात महत्त्वाची भूमिका बजावली
राष्ट्रीय निर्धारित योगदान (INDC) मध्ये रेकॉर्ड लक्ष्य 2030 पर्यंत गाठण्याचे उद्दिष्ट आहे

- 2005 च्या पातळी पासून जीडीपी उत्सर्जन 33 ते 35 टक्क्यांनी कमी करणे
- इंधनावर आधारित नसलेल्या ऊर्जा स्रोतापासून स्थापित क्षमतेची एकूण विद्युत शक्ती 40 टक्क्यांनी साध्य करणे
- 250 ते 300 कोटी टन अतिरिक्त कार्बन सिंक तयार करणे

पुन्हा गुंतवणूक करणे

जगातील सर्वात मोठी अपारंपरिक
आर्थिक बैठक

• 2022 पर्यंत 175 GW

लक्ष्य साध्य करणे

• अक्षय उर्जेला निधी देण्यासाठी नाविन्यपूर्ण
आर्थिक मॉडेल विकसित

आंतरराष्ट्रीय सौर युती

वसुधैव कुटुम्बकम्

सौर ऊर्जेचा जास्तीत जास्त क्षमतेने वापर करून घेण्यासाठी 121 उष्णदेशीय
देशांमध्ये युती झाली

सदस्य देशांमध्ये सौर ऊर्जेचा वापर आणि सौर ऊर्जेला चालना देणे आणि सौर अनुप्रयोग
वाढवण्याचे सामान्य उद्दिष्ट

2030 पर्यंत गुंतवणुकीसाठी **1 ट्रिलियन डॉलर्स** (₹ 67 लाख कोटी) गोळा करणे.

2015 मध्ये

42 देशांमधील 2, 860 प्रतिनिधी

29 देशांमधील 202 वक्ते

578 भारतीय आणि 124 आंतरराष्ट्रीय कंपन्या

7 देशांतील 118 प्रदर्शक

2017 मध्ये
पुढील भेट

सार्वजनिक आणि खाजगी
क्षेत्रातील कंपन्यांची
अक्षय ऊर्जा क्षेत्रामध्ये
गुंतवणूक करण्याची
हरित ऊर्जा कर्तव्ये आहेत

266 GW

अक्षय ऊर्जा
क्षमता बांधिलकी

41 GW

अक्षय उत्पादन
बांधिलकी

विविध प्रकल्पांसाठी नूतनीकरण आर्थिक जबाबदाऱ्या

धोरण

शाश्वत भविष्यातील पर्यावरण

मार्च २०२२ पर्यंत सौर अपारंपरिक ऊर्जा कर्तव्यात (RPO) ८ टक्के वाढ नवीन थर्मल व लिग्नाईट कंपन्यांचे अक्षय ऊर्जा कर्तव्य

आंतर-राज्य पारेषण शुल्क आणि नुकसान सौर आणि पवन ऊर्जा यावर आकारले जाणार नाही

100 टक्के कचऱ्यापासून वीज निर्मितीची खरेदी अनिवार्य

अक्षय ऊर्जा विस्तारासाठी ग्रीड ऑपरेशनच्या समर्थनार्थ पूरक सेवा

राष्ट्रीय किनारपट्टीपासून लांब पवन ऊर्जा धोरण

- निवडक आर्थिक क्षेत्राचा विकास (EEZ) समुद्र किनारपट्टी पासून २०० नाविक मैलांवर
- लवकरच गुजरातच्या किनारपट्टीपासून लांब पहिला प्रकल्प.

उत्सर्जन कमी करणे

स्वच्छ ऊर्जा प्रकल्प आणि गंगा स्वच्छ करण्याच्या प्रकल्पाला मदत करण्यासाठी तो 50 वरून 400 रुपये प्रति टन करण्यात आला. कोळशावरील स्वच्छ पर्यावरण करात 8 पट वाढ

अपारंपरिक ऊर्जा प्रमाणपत्रांची विक्री (RUECs) 62 टक्यांनी वाढली, ती 2015-16 मध्ये 49.6 लाख झाली जी 2014-15 मध्ये 30.6 लाख होती

ग्रीन हाऊस गॅस उत्सर्जन कमी करण्यास उजालाची मदत; 2019 मध्ये 7.9 टन कार्बन उत्सर्जन कमी झाले.

शेतकऱ्यांनी 2015-16 मध्ये 31,472 सौर पंप

बसवून मदत केली. 1991 मध्ये ही योजना सुरु झाल्यापासून लावलेल्या एकूण पंपांपेक्षा ही संख्या जास्त आहे.

ऊर्जा कार्यक्षम LED पंखे आणि पंप सुरु झाले

भविष्यासाठी गुंतवणूक

20,904 मेगावॉट चे
सौर प्रकल्प
2015-16 मध्ये सादर केले

**₹ 38,000 कोटीचा
हरित ऊजा**
मार्ग अक्षय उर्जेचे पारेषण
बळकट करण्यासाठी

20 राज्यांमध्ये
20,000 मेगावॉट
क्षमतेचे **33 सौर पार्क**

जगातील सर्वात
मोठा सौर प्रकल्प
आंध्र प्रदेशातील
अनंतपुरम येथे

कौशल्य भारत

दीर्घकालीन एकात्मिक कौशल्य विकास प्रकल्पावर राष्ट्रीय कौशल्य विकास परिषद (एनएसडीसी) आणि राष्ट्रीय कौशल्य विकास निधी (एनएसडीएफ) यांनी सामंजस्य करारावर सहाय्य केल्या

कोल इंडिया

राष्ट्रीय कौशल्य पात्रता फ्रेमवर्कशी
संबंधित प्रशिक्षण कार्यक्रम (NSQF)

जवळपासच्या भागांमध्ये कार्यरत कंत्राटी
कामगार, अर्ध कुशल कामगार व युवक
यांचा समावेश होतो

2.7 लाख लोकांना
प्रशिक्षित करणे

एनटीपीसी

देशातील **5000 लोकांना** 22 ठिकाणी
पहिल्या दोन वर्षांत प्रशिक्षण दिले जाईल
मल्टी मिशन कौशल्य संस्था मॉडेल म्हणून

सुरु करण्यात येतील

बिहारमधील मागास क्षेत्रातील

15,000 लोकांना सेवा क्षेत्रात

आणि **10,000 लोकांना** उत्पादन
क्षेत्रात प्रशिक्षण देण्यासाठी करारावर
सही करण्यात आली

50,000 सौर अभियंत्यांना 2019-20 मध्ये प्रशिक्षण देण्यासाठी सूर्य मित्र योजना

जलयुक्त भारत सुधारित पाणी व्यवस्थापन

ऊर्जा क्षेत्र

पिण्याचे पाणी जतन करण्यासाठी सांडपाण्यावर प्रक्रिया करणारे ऊर्जा प्रकल्प आणि गंगेसारख्या नद्यांची स्वच्छता करून नमामि गंगेला योगदान देणे

Namami
Gange

कोळसा क्षेत्र

औद्योगिक घरगुती आणि शेतीच्या कामासाठी कोळसा खाणीतील पाणी पुरवण

जलाशयांची राखण करणे

खाणकाम संपल्यावर त्या खाणीत पाणी साठवणे व त्या पाण्याचा वापर जमिनीतील पाण्याचे पुनर्भरण करण्यासाठी करणे

दुष्काळाशी सामना करणे

कोळसा खाणीच्या आसपासच्या खेड्यांमध्येही भूमिगत साठ्यातून पाणी पुरवठ करून दुष्काळग्रस्तांना मदत करणे

वेस्टर्न कोलफिल्डने सावनेरच्या खाणीतील पाण्याचा वापर नागपूर जिल्ह्यातील तहानलेल्या बोरगावाला पाणी देऊन केला त्यामुळे पाणी पातळी वाढली आणि कोरड्या पडलेल्या विंधनविहिरीमध्ये पाणी आले

वेस्टर्न कोलफिल्डने ऑक्टोबर 2015 मध्ये कामठी ओपन कास्ट खाणीतून कमी पाणी असलेल्या

एक कदम स्वच्छता की ओर

स्वच्छ भारत

तीन मंत्रालय अंतर्गत सार्वजनिक क्षेत्रातील विशेषतः बिहार, ओडिशा, पश्चिम बंगाल, झारखंड, छत्तीसगड, आंध्र प्रदेश आणि राजस्थान या राज्यांत शाळेतील मुले आणि मुलींसाठी 1,28,000 शौचालये सक्रियपणे बांधण्यात आली

सार्वजनिक क्षेत्र 5 वर्षे त्यांचा वापर आणि देखभाल याची खात्री करेल

स्वच्छता सुधारण्यासाठी ग्रामीण समुदायांमध्ये जागरूकता देखील निर्माण केली जात आहे

इको पर्यटन अतुल्य भारत

नागपूरजवळ अद्वितीय इको-पार्क पश्चिम
कोल फील्ड द्वारे विकसित

खाणीतील काम दाखविण्यासाठी गोंडेगावाच्या ओपनकास्ट खाण आणि सावनेर
भूमिगत खाण दौरा

महत्त्वाची आकर्षणे

खाण प्रक्रिया मार्गदर्शित दौरा
खेळण्याच्या गाडीतून वन सफारी

क्रीडा

'कॉर्पोरेट सोशल रिस्पॉन्सिबिलिटी माध्यमातून खेळाला
प्रोत्साहन देण्यात कोल इंडियाची महत्त्वपूर्ण भूमिका

विद्यमान जागतिक दर्जाचे स्टेडियम / पायाभूत सुविधा होतवार, रांची येथे, स्पोर्ट्स अकादमी
व क्रीडा विद्यापीठ स्थापन करण्यासाठी झारखंड सरकारबरोबर सामंजस्य करार केला

पुढील स्थापना करण्याच्या योजना

- सुंदरगढ, ओरिसा हॉकी उत्कृष्टता केंद्र
- सिंगौली, मध्य प्रदेशमध्ये ऍथलेटिक अकादमी

ऊर्जा, कोळसा आणि अक्षय ऊर्जा मंत्रालय
भारत सरकार

“ स्वातंत्र्य मिळून इतकी वर्षे झाली. स्वातंत्र्य मिळाल्यानंतर इतक्या वर्षांत 18,000 गांवे अशी आहेत जिथे विजेचे खांब नाहीत, विजेच्या तारा उपलब्ध नाहीत. 18 व्या शतकात जसे त्यांचे जीवन होते; तसेच जीवन 21 व्या शतकात 18,000 गांवातील लोकांना जगणे भाग पडले आहेत. मला सांगा माझ्या प्रिय बंधूंना आणि बहिणींना, गरीबीच्या नावाखाली राज कारण कारण्यांनी 18,000 गांवांत वीज का पोहोचवली नाही? मी निर्णय घेतला आहे 15 ऑगस्टला मी लाल किल्ल्यावरून घोषणा केली की मी 1000 दिवसांत 18,000 गावांमध्ये वीज आणीन. नागरिकांना दररोज कामाचा हिशेब देईन. ”

माननीय पंतप्रधान
नरेंद्र मोदी

www.ujwalbharat.gov.in

@UjwalBharat